

А П Ъ С Н Ы

Ареспубликатә хэынтқарратә усхэарта «Апсьнымедиа»

2024 ш. февраль 7 № 7-8 (21 514)

Адоухатә тынха аиқәырхаразы

Уамыргәыргъарц залшом

Ахра Анкәаб

■ Ааигәа здоухатә тынха назаза иахцәызыз, рапхятәи аңсуа профессионалтә сахьатыкхы, адунеиаф зыхьз еицырдыруа Александр Константин-ица Чачба әжалар рьфиарафы акультуреи аказареи рцакы дазаатгыло исуан: «Аказара змам атәыла, цхьака бзиарак хәа акагы азыпцзам; уи ауаатәыса рдоуха псхьейт, псстазаашьас хәа ирымоугы – аилабаароуп» хәа.

Аиеи, иқәха ицоит аамта... уи акагы еигзом, азәгы еигзом. Ус икоуп ашықәсқәа, әжәашықәсақәа, ашәышықәсақәагы. Иишоуп, аамта наскыащыпхьаза махәтак афьпсауеит, махәтак ахылфеауеит.

Ауафы, амра ангылалак иштәшәо еипш мышкызыны дшыпсуагы идыруазароуп. Убри азоуп хабациеи урт рабацәеи хказареи жәлар рьфацәи-тә хәамтәкәеи, хьышәа апхьа инаргыланы ашәышықәсақәа иргәылганы иахьанза еиқәырхары изахааргаз.

Даараза иуадашу аамта хтагылоуп. Амилаттә доухатә псстазаара аган иавахо иалагеит. Аха, дарбанызаалак изы еилказароуп ауафы акырзифо имгәа иртәырт, дымцсырт мацараз акәымкәа, дынхарц, дгыцарц шакәу. «К тому служит искусство, чтобы дать возможность познания доброго от зла» хәа баша имхәзаап А.Диурергы. Егьа

ус акәзаргы, ишырхәо еипш аказара хәаа амазам, аңынгылақәа шмащымгы аагылары ақзамкәа, еснагь ифеиит, уи аихахаларазы ақсабара ақыбаф зланатқаз ахатаракәа рьбзоурала.

Арт амшкәа рзы, Урыстылатәи аукционкәа руак акны, хәжәлар агыгьра лашакәа здырхәало атцеицәа ирхатарнаку Тәниа Кани Тарба Тенгызы ирыхәхәит, апсуа сахьатыхратә кәара ашьатаркхы, аказаратә тынха ааигәа амца иалаблыз Александр Чачба инапкымтәкәа хқа. Урт иныкәырцшыны иаххәозар 1910 шықәсазы, Санкт-Петербург Маринтәи атеатр акны Шекспир иацтамта «Амшцәгьа баапсы» амотивкәа рыла Н.И. Казанли иопера «Миранда» акнытә аамстеи, Вагнер «Тристан Иольдеи» ахьтә Иольдеи рышәцатәкәа рыхсааларбатә тыхымтәкәа роуп.

Иара убас, зызбахә хәоу ақәыргыламмтәкәа егырт рылахәцәа рышәцатәкәа ахьарпшу даеа жәа тыхымтәкәа ихәхәит адунеижәларбжәратәи апсуа-абаза конгресс ахада Мусса Екзекоев. Ари хәарада игәәхәара дууп. Урт зегы, ихарацәам аамтәкәак рнафс Александр Чачба ицоурыхтә-культуратә тынха, дзызхьауаз ипсадгьыл гәакыафы аидкылареи аиқәырхареи ирызкны еиқәаахо ашны-амузеи анаартхалак иахтоит гәйкала, – рхәейт, зцоурых азкышықәсақәа иргәыллар хәжәлар рдоухатә тынха атакы итаулазаны изныруа апсуа-абаза жәлар рхатарнақәа.

Иара убас Аахыц-Уацстәыла акультура аминистрра иатцанакуа аусбартақәа зегы ирыланахәейт

хейгьшырак камтәкәа еилкаарала иазнейрт, ианвар 21 рзы иблыз Апсны амилаттә сахьатә галереи аиташьақәыргылары иазынархоу ащыраара ақатары. Ирылахоу афәхәарақәа иртагзаны еидкылахо афинанскәа ахыпхьазалахоит уи иазкны абанккәа ркны иаарту ичыдоу ахыпхьазаларта, анафс аекспонат фыцкәа раахәарафы хархәара атахарц. Ауаажәларра ацхыраара картарц рылшоит финанса адагьы, убас К.Хәтагуров ихьз зху Ахэынтқарратә драматә театр анапхгәафы Тамирлан Зуцов ихәейт дшазыхиоу, апсуа сахьатыхцәа ирнапкымтоу, аамтәла иара Апсны иказара аан хамтас инаршьахьаз атыхымтәкәа фба Апсны акультура аминистрра ратары. Ахәарагы кәитцеит ауаажәларра рахь, Апснытәи аказатәа русумтәкәа змоу дарбанызаалак идырхынхәырц амилат рзы ишәтәмырзгоу адоухатә тынха аиқәырхарәфы хәшәратә жәлар ртагылазаашьа уадаа аан жәахыркны рыдгылары азы хәа азгәатауа.

Р.Д.Гәымба ихьз зху ахэынтқарратә филармонияфы февраль 6, 2024 ш. рзы имшапгахоит агыһалалратә концерт Апсныи уи антыцци зыхьз нефхьоу аказара аусзущәа алархәны. Уака икәргылахоит Амилаттә сахьатә галереи аиташьақәыргылары иазынархоу аусмшапгагәтәкәа зыхәтаа рылазгаларц агәәхәара змоу рзы ачкыпкәа (акәалақкәа).

Избылуа, еиқәычыц изго алашарахь еихо ахычпгыр шузнымкыло еипш, ауаатәысагы ацхақәа иафьзоу акультурахь иаахәны ианыкоу аамтазы, ура иухышьтроу адоуха аиқәырхареи аихахәреи рзаацсара акырза ацанакуеит хәзну ашәышықәсақәа иргәыллар ржәлар ргәеиыбжә иилыкка изахауа, уи ашәтәкалы изныруа иоуп аразк ду зманы, ихәтәаны ақстазаарафы аеарпшра зылшо. Урт иреиоу аңеи мачмыт ианакәызаалак хәжәлар ркны.

Ашәартадара згы ирыцкуп

Арбцъар мчкәа

Ахэынтқарра Ахада – Арбцъар Мчкәа Ркомандақатәа хәда дырзырыфит атәылахьчара Аминистрра 2023 шықәсазтәи аусура алтшәақәеи хәзтоу ашықәс азы иазпхьагәатаны ирымоу ауснагзатәкәеи.

Атәылахьчара аусбарта анапхгәафы адырра кәитцеит Арбцъар Мчкәа ркны аибашьратә, аопера тивтә еазықатаракәа шымшафьсуеи, апсуа ар рьфиара ахырхартә хәдақәеи рзы.

«Аибашьратә шәартадара ахьчара – атәыла анапхгәеи ауаапсыреи рзы акрызцазкуа зцаароуп. Украина атып змоу арратә тагылазаашьа хәсаб азун аибашьра ахыцкразы икоу атагылазаашьа есаиара иацлоит», – ихәейт Ахэынтқарра Ахада, убри аан, инатшыны иазгәейт атәыла Арбцъар Мчкәа разықатары аөазара ашәтыхра хымпадәтәны ишыкоу.

Владимир Ануа адырра кәитцеит Арбцъар Мчкәа хәамта иақәшәо техникалеи бцъарлеи ишеикәшәоу, адгьылтәкыратә хьчара аштабкәа шеибьтоу, иара убас арратә инфраструктура шеигьтәгәоу азы.

Аслан Бжәаниа азтәара штыхит арезервтә бригадақәа русбартақәа рышьақәыргылары. «Хара акраамта уи хазнеиуан. Уажәазы иаццоуп аибашьраан

хуп, бжәаратәла 64% рыла.

Апсны Ахэынтқарра Ахада икаитцәз ақәтарала, авиациатә гәып иатцанакуа аррамацзурауа-и аусзущәеи ирзоужып 700000 маат.

2023 шықәса рзы ахэынтқарратә биуцет акынтәи арратә цхыраареи аеизгареи ирзоужын 100 млн.маатк», – ихәейт Владимир Ануа.

Акомандақатәа хәда адырра итан арра-хәиртә мчкәа ртагылазаашьазы. Апсны Арбцъар Мчкәа рштаб хәда аиҳабы В.Савченко иажәақәа рыла, Арра-Хәиртә Мчкәа, чыдала, авертолотқәа рзы бжәаратәла арееиратә усурақәа мшапган. Аибашьыгәтә хәирпланкәеи авертолотқәеи ркны амыругақәа жәпакы рьфыцан.

«Атыхәтәантәи апырра-тактикәтә зықатаракәа рымшапгараан зегы еикәшәаны аусруан», – ихәейт Аштаб хәда аиҳабы.

«Сара ажәа шәыстәхьан сәышцәагы саргы Арра-Хәиртә Мчкәа рштаб хшәтауазы. Иазгәатоу апланкәа инарықәыршәаны, иахәтоу абылтәи азтәара збхахоит. Харт атагылазаашьақәа зегы апацтоит аилазаара аггы рыгымкәа иахәтоу апыррақәа рымшапгаразы», – ихәейт атәыла Ахада.

Ахада атәылахьчара Аминистрра афәпхьа иқәиргылеит ашәартадара арғәғәара иазку ауснагзатәкәа жәпакы, иара убас русуразы итабуп хәа реиҳәейт.

«Ахэынтқарра анапхгәа Ар-

ақалақкәеи араионкәеи рыдгылтәкырақәа ркны еиқәаахо арезервтә бригадақәа бжәбей аполки. Арт абригадақәа атынч аамтазы еснагь аус рулоит, аеазықатаракәа мшапыргоит, иазпхьагәатоу афәхәараан арратә зыхиара рымазауеит», – ихәейт иара, Акомандақатәа хәда итабуп хәа иахәо, ари азтәара адгылары ахьаитә азы.

Аслан Бжәаниа адырра итан арратә комиссариатқәа русуразы.

Атәылахьчара аусбарта ахада хазы дазаатгылеит аррамацзура аусзущәа рматериал-техникәтә еиқәыршәара азтәарагы.

«Атыхәтәантәи 13 ш. рыфөныцкәа рапхьазакәны арратә мацзурауа руалафәхәы шьты-

бцъар Мчкәа ихадароу институтк ақсабала иахәтоу ацхыраара аналалит», – ихәейт Ахада. Иазгәейт арратә зықатаракны зегь ирейгьзакәоу ралкаара асистема ашьақәыргылары игы иштоу.

«Харт Арбцъар Мчкәа рыхьз шытахроуп. Ихәмоуп аспециалистцәа фәрацәа – арратә пьрщәа. Ицәгьамызт урт азгәатаз. Хара хәкны идмырхәо дарбан, аха Апсадгьыл ахьащәа рыда», – ихәейт Ахада Аслан Бжәаниа.

Аусуратә еицлары иалахьын Ашәартадара Ахеилак амазаныкәгәф Сергей Шамба, Апсны Ахэынтқарра Арбцъар Мчкәа рштаб хәда аиҳабы, атәылахьчара аминистр иахьыгуаф, аинрал-лейтенант Владимир Савченко.

